

Hội thảo khoa học về Nhân bản, Phát triển và đa dạng văn hoá

Đại hội Liên đoàn Quốc tế Nghiên cứu Nhân học và Dân tộc học (*World Congress of the International Union of Anthropological and Ethnological Sciences* - IUAES) diễn ra 5 năm một lần.

Ngoài những phiên họp về tổ chức của Ban lãnh đạo Liên đoàn, Đại hội lần thứ 16 (IUAES 2009) bao gồm Hội thảo khoa học quốc tế với chủ đề *Nhân bản, Phát triển và đa dạng văn hoá* đã được tổ chức từ 27 đến 31/7/2009 tại đại học Vân Nam, thành phố Côn Minh, Vân Nam (Trung Quốc). Suốt 5 ngày Hội thảo, chủ đề trên đã thu hút hàng ngàn chuyên gia và nhà khoa học từ hơn 100 quốc gia và vùng lãnh thổ tới dự.

Ngoài các phiên toàn thể và bế mạc, các báo cáo chủ yếu được trình bày ở 156 tiểu ban. Những người tham dự cũng đã trao đổi với tác giả về những vấn đề như: đa dạng văn hoá, AIDS, buôn bán trẻ em, toàn cầu hoá, tộc người, phát triển đô thị, tôn giáo và tiến trình ngôn ngữ. Một số nhà nghiên cứu của Việt Nam cũng đã tham gia và trình bày báo cáo tại Hội thảo.

Nhân dịp này, 6 cuộc triển lãm đã được tổ chức – trong đó 4 triển lãm được tổ chức ngay tại Đại học Vân Nam - về: nghiên cứu khoa học cá nhân và các tổ chức nghiên cứu, lịch sử 60 năm IUAES, những thành tựu trong lĩnh vực tộc người ở Trung Quốc, lịch sử nhân học, văn hoá bản địa và các quốc gia khác nhau và triển lãm sách về nhân học và dân tộc học.

Phát biểu tại phiên khai mạc Hội thảo quốc tế được gọi là Thế vận hội ("Olympiade") của Nhân học và Dân tộc học này, Phó Thủ tướng Trung Quốc Hui Liangyu cho biết Chính phủ Trung Quốc rất coi trọng phát triển các khoa nhân học và dân tộc học bằng cách thúc đẩy tích cực việc ứng dụng cũng như nghiên cứu lý luận và đổi mới. Với quan niệm cho rằng khác biệt văn hoá là đặc tính cơ bản của loài người và cũng là động lực chủ yếu của tiến bộ nhân loại, ông nhấn mạnh rằng thúc đẩy đối thoại và hợp tác giữa các nền văn minh (parmi les civilisations) là trách nhiệm của các cá nhân và các chính phủ.

SƠN DƯƠNG

Hội thảo quốc tế “100 năm phát hiện và nghiên cứu văn hoá Sa Huỳnh”

Ngày 24/7 vừa qua, tại Quảng Ngãi, Bộ Văn hoá-Thể thao và Du lịch phối hợp với UBND tỉnh Quảng Ngãi tổ chức hội thảo quốc tế “100 năm phát hiện và nghiên cứu văn hoá Sa Huỳnh”. Tham dự hội thảo có Ngài Hervé Bolot - Đại sứ Cộng hòa Pháp tại Việt Nam, Thứ trưởng Bộ Văn hoá-Thể thao và Du lịch Trần Chiến Thắng, hơn 100 nhà quản lý, các nhà khoa học, các nhà nghiên cứu khảo cổ đến từ các viện nghiên cứu, các trường đại học và các địa phương có di tích Sa Huỳnh, các nhà nghiên cứu đến từ các nước Nhật Bản, Đài Loan, Pháp, Ấn Độ, Philippines, Thailand, Hơn 50 báo cáo tham luận của các nhà nghiên cứu trong nước và nước ngoài gửi đến Hội thảo.

Tại Hội thảo, các đại biểu đã trình bày tham luận và thảo luận theo 3 nhóm chủ đề chính: 1) Thành tựu về nghiên cứu văn hoá, khảo cổ Sa Huỳnh; thành tựu, vấn đề, xu hướng tiếp cận các nguồn sử liệu văn hóa Sa Huỳnh trong chiều kích không gian và thời gian; các phát hiện khảo cổ học mới. 2) Văn hoá Sa Huỳnh: Các cuộc tiếp xúc và nghiên cứu văn hóa; các ảnh hưởng của văn hóa Sa Huỳnh đến quá trình phát triển của văn hóa Quảng Ngãi và miền Trung Việt Nam. 3) Phát huy di sản văn hóa Sa Huỳnh: Các quan điểm lý thuyết; các dự án và hướng tiếp cận nhằm bảo tàng hóa một số di sản Sa Huỳnh; kết nối di sản văn hóa Sa Huỳnh với sự phát triển du lịch và kinh tế xã hội các tỉnh ven biển miền Trung.

Các đại biểu thống nhất cho rằng, văn hóa Sa Huỳnh là một trong ba trung tâm văn hóa quan trọng nhất trong thời đại kim khí lâu đời của Việt Nam, có sự tương quan so sánh, mối quan hệ giao lưu với văn hóa châu Á ngay từ 2.500 năm trước; Chủ nhân của văn hóa Sa Huỳnh chính là người bản địa; Không gian văn hóa Sa Huỳnh không chỉ bó hẹp trong phạm vi của một tỉnh, mà nó được trải rộng khắp dải đất miền Trung, trong đó, "vùng lõi" là ba tỉnh Quảng Ngãi, Quảng Nam và Bình Định. Văn hóa Sa Huỳnh với sức lan tỏa của nó đã vượt ra ngoài biên giới quốc gia.

Chia sẻ với quan điểm này, Giáo sư W. G. Solheim, Đại học Hawaii (Mỹ) nhận xét: gốm của Sa Huỳnh và những hiện vật bằng gốm thu được qua các cuộc khai quật ở Kalanay - thuộc quần đảo Palawan của Philippines giống nhau đến mức có thể xếp chung vào một nhóm, mà ông đặt tên là "phức hệ gốm

Sa Huỳnh-Kalanay". Điều này chứng tỏ rằng, ngay từ hàng ngàn năm trước, người Sa Huỳnh đã biết kết nối với thế giới bên ngoài, giao lưu với những nền văn hóa khác. Dấu vết từ các đợt khai quật ngoài quần đảo Trường Sa cho biết, người Sa Huỳnh đã hình thành một trục giao thương từ rất sớm giữa miền Trung Việt Nam với Trường Sa và đảo Palawan của Philippines.

Về vấn đề bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa Sa Huỳnh, nhiều đại biểu trầm trồ với suy nghĩ làm sao để phát huy hết những giá trị của nền văn hóa Sa Huỳnh vào cuộc sống hôm nay? Tại sao, văn hóa Sa Huỳnh - một di sản vô giá, chúng ta không đánh thức tiềm năng ấy bằng cách hình thành một con đường di sản mang tên văn hóa Sa Huỳnh dọc miền Trung, nhằm mở ra những triển vọng mới cho việc phát triển kinh tế và văn hóa của miền Trung thông qua du lịch? Phó vụ trưởng Viện văn hóa nghệ thuật Việt Nam Lương Hồng Quang nhấn mạnh, cần có cái nhìn "liên vùng", phối hợp chặt chẽ giữa các cấp Bộ, ngành, địa phương để hình thành, kết nối con đường di sản văn hóa Sa Huỳnh.

Bên cạnh đó, các nhà khoa học kiến nghị, cần có sự quy hoạch, điều tra tổng thể các điểm di tích, đặc biệt là ở khu vực miền Trung để có phương án bảo vệ, khai quật hợp lý. Giáo sư Petter Bellwood, Trường đại học quốc gia Pháp chia sẻ: "Cần bảo vệ nghiêm ngặt các di tích văn hóa Sa Huỳnh, không để xảy ra sự đào bới sai nguyên tắc. Nếu tiến hành khai quật các di tích cần phải thông qua Nhà nước, vừa bảo tồn được hiện vật, vừa phát huy được giá trị".

HIỂN LY

Hội thảo: Vũ Đình Long và sự ra đời của kịch nói Việt Nam

Ngày 28/08/2009, tại Hà Nội, Hội thảo “Vũ Đình Long và sự ra đời của kịch nói Việt Nam” đã diễn ra dưới sự phối hợp tổ chức của Hội nhà văn Việt Nam, Quỹ văn hoá Phan Châu Trinh và nhà xuất bản Hội nhà văn. Tham dự hội thảo có gia đình nhà văn và gia tộc họ Vũ cùng đông đảo các nhà văn, nhà nghiên cứu, khách mời đến từ nhiều tổ chức trong và ngoài nước.

Mở đầu cuộc hội thảo TS. Ngô Tự Lập - Tổng Thư ký Quỹ văn hoá Phan Châu Trinh đã có lời giới thiệu về tác gia Vũ Đình Long, một nhà viết kịch tiên phong của nước nhà với vở kịch 3 hồi nổi tiếng *Chén thuốc độc*, được sáng tác và công diễn trên sân khấu Nhà hát lớn Hà Nội ngày 22/10/1921, ông còn được coi là một trong những người cha đẻ của sân khấu Việt Nam hiện đại. Vũ Đình Long xứng đáng là một trong những nhà hoạt động văn hoá độc đáo và có ảnh hưởng nhất ở nước ta trong thế kỷ XX.

Tại hội thảo, các nhà văn, các nhà nghiên cứu khoa học đã có những ý kiến, những đánh giá xác đáng khẳng định vị trí, vai trò và công lao của Vũ Đình Long trong sự ra đời của kịch nói Việt Nam hiện đại. Trong bài phát biểu của mình, PGS., TS. Phan Trọng Thuồng - Viện trưởng Viện Văn học, đã chỉ ra rằng sự xuất hiện của vở kịch *Chén thuốc độc* đã mở ra một thể loại mới trong lịch sử văn học dân tộc khiến cho diện mạo văn học Việt Nam thời kỳ này đổi khác, đầy đủ, hoàn thiện và hiện đại hơn. Nó không chỉ làm thay đổi tính chất mà còn làm thay đổi cả cấu trúc của nền văn học. Vũ Đình Long được coi là *tác gia kịch nói đầu tiên*

trong lịch sử sân khấu Việt Nam, là người góp công lớn tổ chức nên thị trường văn chương, trong tư cách ông chủ báo, chủ xuất bản Tân Dân. Hai vở kịch Chén thuốc độc (1921) và Toà án lương tâm (1923) đã làm nên một cuộc cách tân quan trọng đưa sân khấu dân tộc chuyển vào con đường kịch nói, với một diện mạo mới, theo mô hình phương Tây.

Nhìn chung, các nhà văn, nhà nghiên cứu khoa học đều thống nhất ý kiến cho rằng nhà viết kịch Vũ Đình Long là người đầu tiên trong công cuộc “*khai sơn phá thạch*” cho sân khấu Việt Nam hiện đại, người đã đưa vấn đề lương tri và dục vọng hay nói rộng ra là vấn đề đạo đức vào đời sống nhân vật một cách sâu sắc và tinh tế nhất để phô diễn “*những nét hay thật xấu của người đời*”.

Vũ Đình Long đã mất cách đây 50 năm, và đến ngày hôm nay, thông qua cuộc hội thảo này, chúng ta mới có dịp nhìn nhận lại một cách đầy đủ những đóng góp của ông trên nhiều phương diện: khai sinh cho nền kịch nói Việt Nam hiện đại, phóng tác, dịch thuật, đồng thời ông còn có công tham gia tổ chức, thúc đẩy các hoạt động văn học thời kỳ 1930- 1945 theo xu hướng phát triển của đời sống hiện đại.

Tuyển tập kịch xuất bản lần đầu tiên khiến chúng ta nhớ lại và nhớ đến một người đã được lịch sử ghi nhận là người đầu tiên của nền sân khấu hiện đại Việt Nam. Thông qua buổi đầu ra mắt tuyển tập này, bạn đọc thấy được chân dung một con người đã có những đóng góp tích cực cho văn chương nghệ thuật nước nhà.

BÍCH HẠNH